

Parayla Satılmaz.

www
aep
gov.tr

www
aile
gov.tr

9 786054 628001

Evlilik Öncesi Eğitimi Eğitici Kitabı

Yusuf ALPAYDIN

Yusuf Alpaydın

**Evlilik Öncesi Eğitimi
Eğitici Kitabı**

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER
BAKANLIĞI**

Proje *

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Copyright

©2011, Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının izni
olmaksızın tamamı veya herhangi bir bölümü
herhangi bir biçimde veya yöntemde, elektronik,
mekanik, fotokopi, kayıt olarak çoğaltılamaz,
yayınlanamaz.

*** Bu kitap Aile Eğitim Programı (AEP)
yayınlarının içeriklerinden hazırlanmıştır.**

ISBN:

978-605-4628-00-1

Ankara

Baskı

İletişim

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Adres: Eskişehir Yolu Söğütözü Mah. 2177.
Sokak 10/A 06510 ÇANKAYA - ANKARA
Tel : 0 (312) 705 55 00
Fax: 0 (312) 705 55 49
www.aile.gov.tr

Evlilik Öncesi Eğitimi
EĞİTİCİ KİTABI
Yusuf Alpaydın

içindekiler

4 Sunuş

7 Evlilik Öncesi Eğitim Programı

19 Eğitimciler için Uygulama Notları

35 Yetişkinlerde Öğrenme ve Yetişkin Eğitim

SUNUŞ

Sağlıklı toplumun temelini sağlıklı aile oluşturur. Sağlıklı bir aile yapısı bir insanın hayatta sahip olabileceği en değerli hazinedir. Aile kurumu geleceğin sağlıklı inşasında ve toplumsal kalkınmada kilit rol oynamaktadır. Evlilik kurumu ise aile kurumunu oluşturan temeldir. Sağlıklı aile gúcünü sağlıklı bir karı koca ilişkisinden alır. Evliliğin ilk yılları evliliklerin geleceği üzerinde belirleyici etkiye sahip yıllardır. Evlilik gibi önemli bir kurum için gerekli olan bilgi ve birikime sahip olmadan başlayan evliliklerin sürdürölmesi zorlaşmakta; karşılaşılan sorunlara çözüm bulma konusunda çiftler zor durumda kalabilmektedir.

Evliliğin ilk yıllarında gösterilecek özen, gelecekteki problemlerin çözümünde ve mutlu evliliğin sürdürölmesinde önemli bir role sahiptir. Araştırmalar, sağlıklı evliliklerin sürdürölmesinde evlilik problemlerinizi henüz ortaya çıkmadan eğitim almanın önemli olduğu vurgulamaktadır. Aile ve evlilik sağlığını desteklemek için alacağınız eğitimler, uygulamalar ve göstereceğiniz çabaların son derece değerli olduğu yine pek çok çalışma ile ortaya konmuştur.

Bu minvalde, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı olarak uygulamakta olduğumuz “Evlilik Öncesi Eğitim Programı” bu bakımdan çok önemlidir. Evlilik Öncesi Eğitim olarak adlandırdığımız bu program Evlilikte İletişim ve Yaşam Becerileri, Aile Hukuk Rehberi ve Evlilik ve Sağlık olmak üzere üç kitaptan oluşmaktadır.

Evlilik Öncesi Eğitim kitaplarımız ve eğitim programımızla ülkemizde evlilik çağına gelmiş ve aile kurmak amacıyla bir araya gelen çiftlerin, evlilik hayatına hazırlanmalarına ve huzurlu bir yuva kurmalarına destek olmayı amaçlamaktayız. Bu programla, evlilik öncesi süreçte çiftlerin birbirlerini daha iyi tanımalarını, evlilikle ilgili gerçekçi beklentiler oluşturabilmelerini, birbirleriyle etkili iletişim kurma yollarını keşfetmelerini ve olası sorunlarla nasıl baş edeceklerini bilmelerini sağlayarak vatandaşlarımıza evliliğe “iyi bir başlangıç yapabilmeye” fırsatı sunmayı hedefliyoruz.

Bu programın sağlıklı evliliklerin kurulmasına yardımcı olacağı düşüncesi ile yuva kurmak amacıyla hayatlarını birleştiren tüm çiftlerimize bir ömür mutluluklar dilerim.

Derya Yanık

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı

Bölüm 1

Evlilik Öncesi Eğitimi Programı

Evlilik Öncesi Eğitimi Programı (EÖE) Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü (ATHGM) adına Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları Merkezi (EDAM) tarafından ülke genelinde uygulanmak üzere geliştirilmiştir. EÖE Programının temel amacı ülkemizde sağlıklı, mutlu ve müreffeh ailelerin oluşmasına katkıda bulunmak olan EÖE, aile eğitim ve iletişimi, hukuk ve sağlık alanlarında 18 üniteyi içeren bir eğitim programıdır.

Bu bölümde EÖE ana hatlarıyla tanıtılmaktadır.

1. EÖE'nin Vizyonu
2. EÖE'nin Genel Amaçları
3. EÖE'nin Temel Yaklaşımı
4. EÖE'nin Hedef Kitlesi
5. EÖE'nin Yapısı
6. EÖE'nin Alan ve Modülleri
7. EÖE'nin Uygulama Platformları ve Mecraları
8. EÖE'nin Eğiticileri
9. EÖE Çerçevesinde Geliştirilen Materyaller
10. Modüller ve İçerikleri

EÖE'nin Vizyonu

EÖE'nin vizyonunu anayasa, kanunlar ve bu kanunlardan hareketle kurulan kamu kurum ve kuruluşlarının mevzuatı, hükümet programları ve kalkınma planlarında yer alan aileyle ilgili hedefler, tespitler ve öngörüler ile bilimsel çalışmaların bulguları belirlemektedir. Buna göre EÖE'nin vizyonu;

- sağlam, güçlü, işlevsel ve uyumlu bir aile birlikteliği sağlanarak ailelerin huzur ve refahının geliştirilmesine,
- haklarını ve sorumluluklarını bilen; demokratik değerlere ve insan haklarına saygılı; beden, zihin, ahlak ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı gelişen; yaşadığı çevreye duyarlı; yapıcı, yaratıcı ve verimli bireylerin yetişmesine katkıda bulunmaktadır.

EÖE'nin Genel Amaçları

EÖE ülkemizde sağlıklı, mutlu ve müreffeh ailelerin oluşması için ailelerin;

- eğitim, hukuk ve sağlık alanlarındaki hizmetlerden daha etkili biçimde yararlanmalarına,
- aile içi süreçlerini işlevselleştirerek aile yaşam kalitelerinin artmasına,
- sahip olduğu her türlü kaynağı etkili bir şekilde yönetmelerine ve
- karşılaşılabilecekleri çeşitli risklere yönelik önlemler almalarına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

EÖE'nin Temel Yaklaşımı

Programın temel yaklaşımı *önleyicilik, bilgilendiricilik ve eğitici yönü ön planda olan aile [yaşamı] eğitimidir*. EÖE sorun, tedavi veya kriz odaklı değil vizyon odaklıdır; eğitimle geliştirici bir nitelik taşımaktadır.

EÖE'nin Hedef Kitlesi

EÖE evlenme hazırlığı yapan çağdaş bir bireyin kazanması gereken temel yetkinlikleri içermektedir. Dolayısıyla EÖE'nin hedef kitlesi evlenme hazırlığı yapan tüm bireylerdir.

EÖE'nin Yapısı

EÖE'nin her modülü *hedefler, kazanımlar, ünite ve konu başlıkları, açıklamalar ve kaynaklardan* oluşmaktadır.

- Programın etkin ve esnek bir şekilde uygulamaya dönüşebilmesi için EÖE modüller şeklinde tasarlanmıştır.
- EÖE bir bütün olarak uygulanabileceği gibi ihtiyaç ve ilgiye göre seçilen modüllerinin birbirinden bağımsız olarak uygulanabilmesine de imkân verecek şekilde hazırlanmıştır.
- EÖE'nin modülleri bütünlük içerisinde tasarlanmıştır. Uygun olan yerlerde, işlenen konuda daha ayrıntılı bilgi içeren modüllere yönlendirmeler yapılmıştır.

- EÖE'nin alanlarında sarmallık ilkesi esas alınmış, böylece yeterli sıklıkla geriye ya da ileriye gönderme yapılarak öğrenilenlerin pekiştirilmesi ve daha etkili öğrenmeler hedeflenmiştir.

EÖE'nin Modülleri

EÖE üç modülden oluşmaktadır.

Evlilikte İletişim ve Yaşam Becerileri

Yaşamın farklı dönemlerinde yaşanabilecek sorunlar hakkında bilgileri ve bu sorunların çözümüne hizmet edecek farkındalık ve becerileri kazandırmak amacıyla hazırlanmıştır.

Aile Hukuk Rehberi

Hak ve ödevlerinin farkında olan aile bireyleri oluşmasını desteklemeyi ve nihayetinde daha az ihtilaf ve daha çok uzlaşma sağlanmasına katkıda bulunmayı amaçlanmaktadır.

Evlilik ve Sağlık

Aile sağlığını korumaya ve geliştirmeye, dolayısıyla ailenin yaşam kalitesini yükseltmeye katkı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

EÖE'nin Uygulama Platformları ve Mecraları

Ailelere ve aile kurmaya hazırlanan bireylere yönelik bilgilendirme ve eğitim faaliyetleri farklı kurumlar tarafından çok çeşitli şekillerde uygulanmaktadır. Konuyla ilgili kamu kurum ve kuruluşları, STK'lar, devlet veya vakıf üniversiteleri başta olmak üzere çeşitli eğitim kurumları, yerel veya ulusal düzeyde çalışan medya organları, sosyal sorumluluk çerçevesinde hareket eden ticari işletmeler, yerel yardım kuruluşları ve benzeri kurumlar programın tanıtımı, yaygınlaştırılması ve uygulama pratiği açılarından EÖE'nin platformunu oluşturacaktır.

Bireylerin bilgilendirme kaynaklarının oldukça çeşitlendiği günümüzde eğitimlerin etkililiğini arttırmada çok yönlü ve çok boyutlu kanalların kullanılması bir zorunluluk hâline gelmektedir. Bu nedenle sınıf, derslik ve salon gibi geleneksel eğitim ortamlarında sunulan eğitimlerin, alternatif mecralarda sunulacak bilgilerle desteklenmesi gerekir.

EÖE Eğiticileri

EÖE'de görev alacak eğiticiler profesyonel olarak eğiticilik mesleğini icra eden kişilerle beraber yetişkinlerin yeni bilgi, davranış, beceri, tutum ve değerleri geliştirmelerine yardımcı olacak, alanındaki yetkinliğine istinaden belli bir alanda uzmanlığa sahip kişilerdir. Her bir modülün içeriğine göre o alanın uzmanları eğitici olarak görev alabileceklerdir.

EÖE Çerçevesinde Geliştirilen Materyaller

Katılımcı Kitapları

Eğitim materyali denildiğinde akla ilk gelen malzeme ders kitaplarıdır. EÖE müfredatına göre hazırlanan katılımcı kitapları modül içeriklerinin somut olarak ortaya konmuş şeklidir. Her bir modül için ilgili alan uzmanları tarafından hazırlanmış olan kitaplar, eğitim/uygulama aşamasında katılımcılara verilecektir.

Örgün eğitimdeki ders kitaplarının muadili olan katılımcı kitapları, ders kitaplarından farklı olarak yetişkin eğitimi mantığı ile hazırlanmıştır. Bu çerçevede kitaplarda pratik ihtiyaçları karşılayacak bilgilere öncelik verilmiş, metinler olabildiğince öz biçimde sunulmuş, öğrenmeyi ve hatırlamayı kolaylaştıracak teknikler göz önünde tutulmuştur.

EÖE AEP katılımcı kitapları öncelikle EÖE eğitimlerine katılacak bireylere ve eğitimcilere hitap etmektedir. Ayrıca konu ile ilgilenen bireysel okuyucuların da ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte ve sadelikte hazırlanmıştır.

Katılımcı kitapları özetle;

- EÖE müfredatının katılımcılara ulaştırılmasını sağlar.
- EÖE uygulamalarında ana eğitim içeriğini oluşturur.
- Katılımcıların bireysel öğrenmelerinde kullanacakları bir başvuru kaynağıdır.

Eğitici Kitabı

Eğitici Kitabı EÖE'nin mahiyeti, kimlere hitap ettiği, hangi ihtiyaçları karşılayacağı ve içeriğinde neler olduğu gibi konularda eğitimcilere rehberlik eden bir kaynaktır.

Eğiticilerin kullanacakları kaynakları tanımaları ve doğru biçimde kullanmaları ile eğitimin standart hale gelmesinin sağlanması için bu kılavuzu esas almaları beklenmektedir.

Modüller ve İçerikleri

I. Modül: Evlilikte İletişim ve Yaşam Becerileri

Bu modülle katılımcıların;

- evlilik öncesi dönemde ikili ilişkiler, eş seçimi, evlilik ve ebeveynliğe dair farkındalık,
- sağlıklı bir evlilik ilişkisinin gerektirdiği becerileri,
- evlilik kalitesini zenginleştirecek ve aile bağlarını kuvvetlendirecek becerileri kazanmaları hedeflenmektedir.

Bu modül işlenirken eğitici aşağıdaki kurum ve kuruluşlara başvurabilir:

- Üniversitelerin ilgili bölümleri
- Evlilik ve aile odaklı çalışan terapi ve danışmanlık kurumları
- Evlilik ve aile odaklı çalışan sivil toplum kuruluşları

Bu modül işlenirken eğitici aşağıdaki kurum ve kuruluşlara katılımcıları yönlendirebilir:

- Evlilik ve aile odaklı çalışan terapi ve danışmanlık kurumları
- Evlilik ve aile odaklı çalışan sivil toplum kuruluşları
- Yerel yönetimlere bağlı aile danışma merkezleri
- Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü bünyesindeki Sosyal Hizmet Merkezleri

Ünite ve Konular	Kazanımlar	Açıklama	Önerilen Süre
1. Aşk ve Sevgi Üzerine	<ul style="list-style-type: none"> • İkili ilişkinin oluşumu sürecinde aşk ve sevginin rolünü açıklar. 	İkili ilişkilerin doğası, oluşumu, gelişimi ile iki insanı bir araya getirip bir arada tutan özel duygular ele alınır.	1 saat
2. Evliliğin İlk Yılları	<ul style="list-style-type: none"> • Evliliğin ilk yıllarında güç paylaşımının önemini açıklar. • Doyurucu bir evlilik ilişkisinin temel unsurlarına örnekler verir. • Evliliğe dair yanlış inanışları ifade eder. • Evliliğe dair gerçek dışı beklentileri açıklar. 	Evliliğin ilk yıllarında başarılması gereken gelişimsel görevler ve evlilik ilişkisinde gücün paylaşılması açıklanır.	1-1,5 saat
3. Sağlıklı Çift İlişkisinin Temel Faktörleri	<ul style="list-style-type: none"> • Sağlıklı bir beraberliğin özelliklerini listeler. 	Sağlıklı çift ilişkisinin temel faktörleri açıklanır.	1-1,5 saat
4. Evlilik Çatışmasına Sebep Olan Faktörler ve Çözüm Yolları	<ul style="list-style-type: none"> • Eşlerin evlilik ilişkisinden farklı beklentileri de olabileceğini kabul eder. 	Evlilik çatışmasına sebep olan faktörler ve evlilikte çatışma çözme yolları vurgulanır.	1-1,5 saat
4.1. Evlilik Çatışmasına Sebep Olan Faktörler	<ul style="list-style-type: none"> • Evlilik çatışmasına sebep olan faktörleri betimler. 		
4.2. Eşi İncitebilecek İletişim Hataları	<ul style="list-style-type: none"> • Eşini incitebilecek iletişim hatalarının neler olabileceğini sayar. 		
4.3. Evlilik Çatışmalarını Azaltan Faktörler	<ul style="list-style-type: none"> • Evlilik çatışmalarını azaltan faktörleri belirtir. 		
4.4. Çatışmayı Çözümlemenin Yolları	<ul style="list-style-type: none"> • Çatışmayı çözümlemenin yollarına örnekler verir. 		
4.5. İlişki Sorunlarına Alternatif Çözümler	<ul style="list-style-type: none"> • İlişki sorunlarına alternatif çözümler üretir. 		

Ünite ve Konular	Kazanımlar	Açıklama	Önerilen Süre
5. Kadın, Erkek ve Cinsellik	<ul style="list-style-type: none"> Sağlıklı çift ilişkisinde cinselliğin konumunu açıklar. 	<p>Sağlıklı cinsellik ve ikili ilişkide cinselliğin önemi konuları ele alınır.</p> <p>“Kadın, Erkek ve Cinsellik” konusu için bk. <i>Evlilik ve Sağlık</i> modülü <i>Üreme ve Cinsel Sağlık</i> ünitesi</p>	1-1,5 saat
6. Akrabaların Evlilik İlişkisine Etkileri 6.1. Akrabaların Evlilik İlişkisi Üzerindeki Etkilerini Düzenleme 6.2. Köken Aileden Özerkleşme	<ul style="list-style-type: none"> Kendi kurduğu ailesini köken ailesinden ayırt edebilmesinin önemini açıklar. Akrabaların evlilik ilişkisine etkilerini fark eder. 	<p>Akrabaların çiftin evlilik ilişkisi üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri, çiftin bir yandan aile desteklerini almayı sürdürürken diğer yandan kendi kurdukları ailenin sorumluluğunu üstlenecek kadar sağlıklı bir şekilde kendi köken ailelerinden özerkleşmeleri vurgulanır.</p>	1-1,5 saat
7. Sağlıklı-Fonksiyonel Ailenin Temel Özellikleri	<ul style="list-style-type: none"> Sağlıklı ailenin özelliklerine örnekler verir. Sağlıksız ailenin özelliklerine örnekler verir. Aile üyeleriyle duygularını paylaşır. Aile içindeki sevgi ve yakınlığın önemini açıklar. 	<p>Sağlıklı-fonksiyonel ailenin temel özellikleri, aileyi sağlıksız kılan faktörler vurgulanır.</p>	1-1,5 saat
8. Aile İçi İletişimin Temel Unsurları 8.1. Ailede Etkili İletişim 8.2. Ailede Çatışma Yaratıcı Faktörler	<ul style="list-style-type: none"> Etkili iletişimin aileyi güçlü kılmadaki önemini vurgular. İletişim engellerini listeler. Aktif dinlemenin etkili iletişim açısından önemini açıklar. Empati kurmanın etkili iletişim içerisindeki yerini açıklar. Sözsüz mesajları okur. İletişimde beden dilinin etkisini söyler. 	<p>Aile içi etkili iletişimin temel unsurları, sağlıklı iletişim modülleri, iletişim engelleri ve çatışma faktörleri vurgulanır.</p>	2,5-3 saat

II. Modül: Aile Hukuk Rehberi

Bu modülde kişilerin sahip oldukları temel haklar konusunda bilgi edinmeleri ve aile olmaya yönelik hukuki düzenlemeleri öğrenmeleri hedeflenmektedir.

Bu modül işlenirken eğitici aşağıdaki kurum ve kuruluşlara başvurabilir:

- TBMM İnsan Hakları Komisyonu
- Türkiye Barolar Birliği
- Adalet Bakanlığı
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü
- Emniyet Müdürlükleri
- Hukuk ve insan hakları odaklı çalışan sivil toplum kuruluşları

Bu modül işlenirken eğitici aşağıdaki kurum ve kuruluşlara katılımcıları yönlendirebilir:

- İl veya bölge barosu
- Emniyet Müdürlükleri
- Hukuk ve insan hakları odaklı çalışan sivil toplum kuruluşları
- İl ve İlçe İnsan Hakları Kurulları

Ünite ve Konular	Kazanımlar	Açıklama	Önerilen Süre
1. Özel Hayatın Gizliliği	<ul style="list-style-type: none"> • Temel hak ve hürriyetlerini ifade eder. • Temel hak ve hürriyetlerini ihlal niteliğindeki fiillere örnekler verir. • Temel hak ve hürriyetlerinin ihlali durumunda nereye başvuracağını ifade eder. • Temel hak ve hürriyetlerinin ihlali durumunda başvuru sürecini açıklar. 	Özel hayat ve gizliliği kavramı ve kapsamına giren konular, istisnai hâller, ihlal hâlinde şikâyetle bulunulabilecek yerler ve iletişim bilgileri açıklanır.	2 saat
2. Konut Dokunulmazlığı	<ul style="list-style-type: none"> • Temel hak ve hürriyetlerini ifade eder. • Temel hak ve hürriyetlerini ihlal niteliğindeki fiillere örnekler verir. • Temel hak ve hürriyetlerinin ihlali durumunda nereye başvuracağını ifade eder. • Temel hak ve hürriyetlerinin ihlali durumunda başvuru sürecini açıklar. 	Konut ve dokunulmazlığı kavramı, ihlalinin ne olduğu, şikâyetle bulunulabilecek yerler ve iletişim bilgileri hakkında bilgi sunulur. Ayrıca ev sahibi, kiracı, komşu olarak sahip olunan temel haklar açıklanır.	2 saat

Ünite ve Konular	Kazanımlar	Açıklama	Önerilen Süre
<p>3. Hukuken Evlilik ve Aile</p> <p>3.1. Evlenme Yasası Olanlar</p> <p>3.2. Evlilik Birliğinin Korunması</p> <p>3.3. Medeni Durumun Değişmesi Sonucu Kadının ve Çocuğun Soyadı</p> <p>3.4. Eşlerin Hak ve Yükümlülükleri</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Evlilikten doğan hak ve yükümlülüklerini belirtir. • Kanunen evlenmesi yasak olan kişileri ifade eder. 	<p>Hukuk düzeninde aile tanımı, resmî nikâhın önemi, birden çok kişiyle evlenme, evliliğin butlanı, yurt dışında evlenme, evlenmeleri yasaklanmış kişiler gibi konular vurgulanır. Ayrıca gayriresmî nikâh sonucu gündeme gelebilecek mağduriyetlere dikkat çekilir.</p> <p>Hukuk düzeninin evlilik birliğini korumaya yönelik düzenlemeleri vurgulanır. Soyadı ile ilgili evlilik ve sonrasındaki çeşitli hukuki düzenlemeler ile eşlerin evlilikten doğan yükümlülükleri, evlilik dolayısıyla sahip oldukları haklar, 6284 sayılı kanun ve Medeni Kanun gibi mevzuat göz önünde bulundurularak vurgulanır.</p>	1,5-2 saat
<p>4. Aile İçi Şiddet</p> <p>4.1. Eşe Karşı Şiddet</p> <p>4.2. Çocuğa Karşı Şiddet</p> <p>4.3. Nereye Şikâyet Edilmeli?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Temel hak ve hürriyetlerini ifade eder. • Temel hak ve hürriyetlerini ihlal niteliğindeki fiillere örnekler verir. • Temel hak ve hürriyetlerinin ihlali durumunda nereye başvuracağını ifade eder. • Temel hak ve hürriyetlerinin ihlali durumunda başvuru sürecini açıklar. • Aile içi şiddetle karşılaşılması durumunda ne yapması gerektiğini örneklerle açıklar. 	<p>Aile içi şiddet kavramının kapsamı (fiziksel, psikolojik, cinsel, ekonomik, sosyal vb.), şiddetin varlığı hâlinde şikâyette bulunulabilecek yerler ve iletişim bilgileri açıklanır.</p> <p>“Aile İçi Şiddet” konusu için <i>Evlilikte İletişim ve Yaşam Becerileri</i> modülü <i>Evlilik Çatışmasına Sebep Olan Faktörler ve Çözüm Yolları</i> ünitesi</p>	1,5-2 saat

III. Modül: Evlilik ve Sağlık

Bu modülde katılımcıların;

- sağlıklı bir cinsel yaşam için gerekli bilgi ve anlayışlara sahip olmalarına,
- gündelik yaşamda yararlı alışkanlıklar geliştirmelerine yardımcı olacak bilgiler edinmelerine,
- gündelik aktivitelerini daha sağlıklı biçimde organize etmeyi öğrenmelerine katkı sağlamak hedeflenmektedir.

Bu modül işlenirken eğitici aşağıdaki kurum ve kuruluşlara başvurabilir:

- Sağlık Bakanlığı
- Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık hizmet birimleri (hastane, poliklinikler vb.)
- Dünya Sağlık Örgütü Türkiye Temsilciliği
- Refik Saydam Hıfzısıhha Merkezi Başkanlığı
- Yerel yönetimlere bağlı sağlık hizmet birimleri (kadın ve aile sağlığı merkezi, poliklinik vb.)
- Meslek odaları ve birlikleri
- Sağlık odaklı çalışan sivil toplum kuruluşları

Bu modül işlenirken eğitici aşağıdaki kurum ve kuruluşlara katılımcıları yönlendirebilir:

- Sağlık Bakanlığı
- Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık hizmet birimleri (hastane, poliklinikler vb.)
- Dünya Sağlık Örgütü Türkiye Temsilciliği
- Refik Saydam Hıfzısıhha Merkezi Başkanlığı
- Yerel yönetimlere bağlı sağlık hizmet birimleri (kadın ve aile sağlığı merkezi, poliklinik vb.)
- Meslek odaları ve birlikleri
- Sağlık odaklı çalışan sivil toplum kuruluşları

Ünite ve Konular	Kazanımlar	Açıklama	Önerilen Süre
1. Aile İçi Şiddetin Neden Olduğu Akut ve Kronik Sağlık Sorunları	<ul style="list-style-type: none"> Aile içi şiddetin neden olduğu akut ve kronik sağlık sorunlarını açıklar. 	Aile içi şiddet sonucunda meydana gelen akut ve kronik sağlık sorunları açıklanır.	1,5-2 saat
2. Üreme ve Cinsel Sağlık 2.1. Sağlıklı Cinsel İlişki 2.2. Cinsel İlişki Evreleri 2.3. Erkek Cinsel İşlev Performansı 2.4. Kadın Cinsel İşlev Performansı 2.5. Cinsel Birlikteliği Engelle-yici Rahatsızlıklar ve Çözüm Yolları 2.6. Sorumlu Cinsel Davranış 2.7. Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlar ve Korunma Yolları	<ul style="list-style-type: none"> Cinsel sağlık ve sağlıklı cinsel ilişkinin ne olduğunu açıklar. Cinsel işlev performansını etkileyen sorunlara örnekler verir. Cinsel işlev performansını etkileyen sorunlara çözüm yolları önerir. Cinsel yaşam kalitesini düşüren, yaşa özgü tıbbi durumlara örnekler verir. Cinsel yaşam kalitesini arttırıcı, yaşa özgü hususları açıklar. Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonları ve korunma yollarını açıklar. Sorumlu cinsel davranışın gereklerini vurgular. 	Sağlıklı cinsel ilişki sürecinin tanımlanmasına ve sağlıklı cinsel ilişkiyi etkileyen vajinismus ve sertleşememe gibi kadın ya da erkek cinsel işlev performansını etkileyen faktörlere odaklanılır. Ayrıca sorumlu cinsel davranış çerçevesinde bilgi verilir.	1-1,5 saat
3. Aile Planlaması 3.1. Geleneksel Yöntemler 3.2. Bariyer Yöntemleri 3.3. Hormonal Yöntemler 3.4. Rahim İçi Araçlar 3.5. Cerrahi Yöntemler 3.6. Postkoital Korunma 3.7. Kürtaj/Gebeliğin Sonlandırılması	<ul style="list-style-type: none"> Aile planlamasının gerekçelerini belirtir. Aile planlamasının yöntemlerine örnekler verir. Aile planlaması yöntemlerinin avantajlarını ve dezavantajlarını ifade eder. 	İstenilen zamanda ve istenilen sayıda sağlıklı çocuk sahibi olmak hedefiyle başvurulabilecek çeşitli yöntemler, avantaj ve dezavantajları çerçevesinde açıklanır.	1-1,5 saat
4. İnfertilite ve Yardımcı Üreme Teknikleri 4.1. İnfertilitenin Tanımı 4.2. İnfertiliteye Sebep Olan Hastalıklar 4.3. Yardımcı Üreme Teknikleri 4.4. Çocuk Sahibi Olama-ma	<ul style="list-style-type: none"> Kısırlığa sebep olan başlıca hastalıklara örnekler verir. Yardımcı üreme tekniklerini açıklar. 	Kısırlığın (infertilite) tanımı, sebep olan hastalıklar ve çözüm yolları açıklanır.	1-1,5 saat

Ünite ve Konular	Kazanımlar	Açıklama	Önerilen Süre
5. Ev Kazaları 5.1. Ev Kazası Tanımı 5.2. Acil Durum Telefon Numaraları 5.3. Sık Rastlanan Ev Kazalarından Korunma 5.4. Çocuklarda Dikkat Edilmesi Gereken Ev Kazaları 5.5. Yaşlılarda Dikkat Edilmesi Gereken Ev Kazaları 5.6. Ev Kazalarında İlk Müdahalenin Önemi	<ul style="list-style-type: none"> • Evde yaşanan belli başlı kazaları belirtir. • Ev içindeki fiziksel, kimyasal ve biyolojik ajanların neden olabileceği hastalıklardan korunmak için dikkat edilmesi gerekenleri listeler. 	Evde yaşanan kazalar ve ev içi fiziksel, kimyasal ve biyolojik ajanların neden olabileceği hastalıklardan korunmak için dikkat edilmesi gereken konular vurgulanır.	Teorik eğitim için 1 saat, uygulama için 2 saat olmak üzere toplam 3 saat

Bölüm 2

Eğitciler İçin Uygulama Notları

Bu bölümde her bir üniteninin işlenişı esnasında eğiticiye yardımcı olabilecek bazı bilgiler ve notlar sunulmaktadır.

Modül I / Ünite 1: Aşk ve Sevgi Üzerine

- “Eşinize Sevginizi Nasıl Gösteriyorsunuz?” bölümüne giriş için aşağıdaki soruları katılımcılara sorabilirsiniz:
  1. Eşinize duyduğunuz sevgiyi ve aşkı ona nasıl yansıtırsınız?
  2. Eşinize duyduğunuz sevgi ve sempatiyi yansıtmak amacıyla ona taktığınız isimler veya aranızda özel bir hitap tarzı var mıdır?
- “Sevgi Dolu Bir Beraberlik Oluşturmanın Püf Noktaları” kısmının ardından katılımcılardan kendi ilişkilerini bölümdeki maddeler açısından değerlendirerek başarılı oldukları noktaları ve geliştirmek zorunda oldukları hususları belirlemelerini isteyin.

Modül I / Ünite 2: Hayat Arkadaşımı Nasıl Seçebilirim?

- Aşağıdaki soruları katılımcılara sorabilirsiniz:
  1. Evlenince hangi şehirde yaşayacaksınız?
  2. Evin geçimini kim sağlayacak?
  3. Boş zamanlarınızda ne yapacaksınız?
  4. İşiniz eşinizle birlikte geçireceğiniz zamanı nasıl ve ne kadar etkileyecek?
  5. Çocuk sahibi olmaya dair istek ve düşünceleriniz nelerdir?
  6. Ev işlerini nasıl paylaşacaksınız, kim neyi yapacak?

Modül I / Ünite 3: Evliliğin İlk Yılları

- Aşağıdaki metni katılımcılarınıza okuyun. Uygulamada önemli olan, çiftlerin kendi gelecek hedeflerini oluşturmalarına yardımcı olmaktır. Bunun için kendi cümleleriyle amaç oluşturmaları gerekir. Uygulama esnasında dışarıdan herhangi bir empoze yapmamaya dikkat edin. Katılımcıların imajınasyonu deneyimlemelerini kolaylaştırmak amacıyla gözlerini kapatmalarını isteyebilirsiniz. Tane tane ve cümleler arasında aralıklar vererek konuşmanız ve eğer mümkünse hafif bir enstrümantal müzik kullanmanız uygulamanın etkililiğini arttıracaktır.

Şimdi sizden kendinizi eşinizle birlikte evliliğinizin kırkuncu yılını kutlarken hayal etmenizi istiyorum. Kocaman bir masanın başındasınız. Eşinizle yan yana oturuyorsunuz. Kalbinizde huzur ve mutluluk var. Bütün sevdikleriniz sofrada sizinle. Masada kimler var? Düşünün. Belki bugün tanımadığımız ama gelecekte tanışacağımız birileri var masada. Kim onlar? Size gururla bakıyorlar. Onlar da sizin gibi evliliklerinin kırkuncu yılını kutlamayı hayal ediyorlar. Neden sizinle gurur duyuyorlar? Bu başarılı beraberliğinizin sırrı ne olabilir? Masada torunlarımız var. Onlara mutlu bir evlilik için ne tavsiye ediyorsunuz? Eşiniz de sizinle aynı fikirde mi? O ne tavsiyelerde bulunuyor?

- Katılımcılardan “Yeni Evli Çiftlerin Zihnini Meşgul Eden ve İleride Problemlere Yol Açması Muhtemel Sorunlar” başlıklı kısımda verilen problem durumları arasından kendilerine uyduğunu düşündükleri maddeleri işaretlemelerini isteyin. Eşlerin seçtikleri maddeleri birbirleriyle karşılaştırmalarını söyleyin. Benzer ve farklı seçimler üzerinde konuşmalarını sağlayın. Eşlerden birinin seçtiği madde ile ilgili hissettiği durumun diğeri tarafından da doğrulanıp doğrulanmadığına dikkat çekin. Seçilen maddelerin nedenleri ve çözüm için ne yapılabileceği hakkında tartışmalarını sağlayın. Sorun olarak belirtilen her bir maddeyi boş

kâğıtlara ayrı ayrı yazmalarını ve her maddenin altına çiftlerin beraberce buldukları çözüm önerilerini eklemelerini isteyin. Bu çözüm listesini evde görebilecekleri bir yere koymalarını söyleyin. Ev ödevi olarak çözüm listesinden diledikleri kadarını uygulamaya koymalarını ve denedikleri çözümlerin karşısına tik atmalarını isteyin. Bir sonraki oturumda deneyimleri hakkında sohbet edin.

- Aşağıdaki tabloda “İrrasyonel” sütununda çiftlerin evliliklerinde gerçek üstü beklentiler oluşturmalarına sebep olan ve hayal kırıklıkları yaşamalarıyla sonuçlanan yanlış inanışlar ve mitlere bazı örnekler verilmiştir. “Siz bu mitlerden hangilerine sahipsiniz?”, “Bunlardan başka mitleriniz var mı? Kendi mitlerinizi keşfetmeye çalışın ve bu listeye ekleyin.”, “Tüm bu mitler gerçek dışı beklentileri yansıtır. Bunların yerine gerçekçi olanları bulmaya ve gerçek dışı olanlarla yer değiştirmeye çalışın.” gibi sorular ve ifadelerle katılımcıların irrasyonel düşünceleri içeren mitlerin yerine rasyonel olanları koymalarına yardımcı olmaya çalışın. Aşağıdaki tabloda size yardımcı olmak amacıyla her bir irrasyonel ifade ile ilgili olarak rasyonel bir açıklama verilmiştir. Ancak katılımcıların kendi rasyonel düşüncelerini ortaya koymaları ve kendi cümleleriyle ifade etmeleri için onlara fırsat tanınması, bu konuda biliş oluşturmalarını kolaylaştıracaktır.

İrrasyonel	Rasyonel
Sonsuza dek mutlu yaşadılar.	Herkes evliliğinde zaman zaman problemler yaşayabilir. Önemli olan problemleri sağlıklı bir şekilde çözebilmektir.
Eşim ve ben evlilikle ilgili olarak aynı beklentilere sahip olmalıyız.	Eşim ve ben evliliğimiz hakkında birbirinden farklı beklentilere sahip olabiliriz. Önemli olan bunlar hakkında konuşup tartışmak, birbirimizin farklı beklentilerine saygılı olmak, birbirimizin beklentilerine uyum sağlamaya çalışmak ve ortak noktaları bulmaktır.
Evlilikte her şey mükemmel olmalıdır.	Evlilikte önemli olan mükemmel olmayanları kabul edebilecek olgunluğa sahip olmaktır.
Evlendiğim zaman hayatımdaki kötü şeyler hallolacak.	Hayatımdaki kötü şeylerin hallolması evliliğime değil, benim göstereceğim çabaya bağlıdır.
Eşim beni tamamlamalıdır.	Eşim ve ben bir takım olmalıyız.
Eş seçimi ve evlilik bir şans meselesidir.	Eş seçimi ve evlilik bir çaba meselesidir.
Evlilik insanı olgunlaştırır.	İnsanı olgunlaştıran şey, bu konuda gösterdiği çabadır. Sadece evlenmiş olmak insanı kendiliğinden olgunlaştırmaz.
Çocuk sahibi olmak çiftin arasındaki problemleri azaltır/çözer.	Hiçbir çocuk dünyaya böyle bir yükü gelmemelidir. Çiftin arasındaki problemleri ancak çiftin göstereceği çaba çözer.

- “Eşinizle Tartışın” başlıklı etkinlikteki soruların ideal yanıtları her çiftin kendi kafasındakilerdir. Bu etkinlikte göreviniz herhangi bir doğruyu empoze etmek değil, çiftlerin kendi yanıtlarını bulmalarını sağlamaktır.

Modül I / Ünite 4 : Sağlıklı Bir Evlilik İçin...

- “Derdini Söylemeyen Derman Bulamaz” etkinliği için çifti teşvik etmek amacıyla gün ve saati birlikte belirleyerek karara bağlayın. Günü ve saati belli olan bir uygulama, çiftin ev ödevlerini gerçekleştirme ihtimalini arttıracaktır.
- Katılımcılara “Ev Ödevi” adlı etkinliği yapmalarını söyledikten sonraki oturumun başında 10 dakikayı uygulama sonuçlarını tartışmaya ayırın. Şu sorularla uygulamaları değerlendirin:
  1. Ona sürpriz hazırlarken ne hissettiniz?
  2. Hazırladığınız sürprize eşinizin verdiği tepki ne oldu?
  3. Eşinizin tepkisini görünce ne hissettiniz?
  4. Eşiniz size bir sürpriz hazırlarsa ne hissedersiniz?

Modül I / Ünite 5: Evlilik Çatışmasına Sebep Olan Faktörler ve Çözüm Yolları

- Dersin girişinde bir grup tartışması yaptırın: “Evliliğinde problem yaşamayan bir çift olabilir mi? Bütün ilişkilerde problem yaşanır mı?” Tartışma sonunda her evlilikte problem olduğuna ve tartışmaların yaşanabileceğine dikkat çekin.
- “Evlilikte Sıklıkla Yaşanan ve Çatışmaya Neden Olan Sorunlar” başlıklı bölüme geçmeden önce bir grup tartışması yaptırın: “Eşinizle aranızda en çok hangi konularda tartışma yaşıyorsunuz?” Grubun verdiği cevapların ardından öncelikle çatışmaların kaynaklarını fark etmek, nelerin evlilik ilişkisinde çatışmalara yol açabildiğini anlamak gerektiğini vurgulayarak ilgili bölüme geçin.
- “Evlilikte Sıklıkla Yaşanan ve Çatışmaya Neden Olan Sorunlar” başlıklı bölümün ardından aşağıdaki uygulamayı yaptırın:
  - Katılımcılara şu soruyu yöneltin: “Eğer evlilik ilişkinizi bir oyuna benzeterek tanımlayacak olsaydınız, hangi oyuna benzetirdiniz? Futbol, boks, kıkıks, monopoly, satranç, körebe, saklambaç, yakartop, belki de bir dans, tango, rock’n roll veya sizin aklınıza gelen başka bir oyun...”
  - Oyunun amacı, kişiye evliliğindeki ilişki interaksyonunu (karşılıklı etkileşim) farklı bir gözle değerlendirme şansı sunmak olduğu kadar çatışma kaynaklarına da dikkat çekmektir.
  - Neden bu oyunu seçtiklerini düşünmelerini isteyin.
  - Cevaplarda yer alan çatışma öğelerine dikkat çekin.
  - Bunun yerine oynamak istedikleri başka bir oyun olup olmadığını sorun.
  - Eğer oyunu değiştirmek istiyorlarsa ne yapmaları gerektiğini düşünüp listelemelerini isteyin.
  - Katılımcılardan hayallerindeki evlilik ilişkisinin nasıl olduğunu yazmalarını ve verdikleri cevapları eşlerinin cevapları ile karşılaştırmalarını isteyin.
  - Birbirinden farklı beklentileri olabileceğine dikkat çekin. “Amacınıza ulaşmanın yolu tartışmalarınızı sağlıklı bir yoldan çözümlenebilmenizden geçer. Bunun için öncelikle tartışmalarınızın nasıl soruna yol açacak şekilde seyrettiğini tahlil ederek işe başlayabilirsiniz.” şeklinde bir açıklama yapın.
- “Eşinizle Tartışmalarınız Esnasında Neler Olup Bittiğinin Farkında mısınız?” başlıklı bölümle ilgili olarak bir grup tartışması yaptırın: “Eşinizle tartışmalarınızda neler yaşıyorsunuz? Tartışmaları genelde kim başlatıyor? Tartışma neden büyüyor? Nasıl sonlanıyor?” Cevaplar esnasında “Aslında dikkat ederseniz tartışmalarınız esnasında hep aynı çözümsüz şeyleri yapıp duruyor-

sunuz. Tartışmalarınızın nasıl başlayacağı, nasıl biteceği belli.” noktasına dikkat çekin ve bu şekilde tartışarak problemlerini çözemediklerine göre tartışma yöntemlerinin etkisiz olduğunu ve problem çözme konusunda başarısız olduklarını vurgulayın. Bu esnada tartışmalarını başarılı bir şekilde sonlandırabilenlerin etkili çözüm yöntemlerine de dikkat çekin. Ardından aşağıdaki konularda grup tartışması yaptırın:

1. Eşinizle sürekli olumsuz tavırlar sergiliyorsanız bu durum aranızdaki ilişkiyi nasıl etkiler?
  2. Çatışmalarınızın gittikçe kızışmaya başladığını hissettiğinizde daha fazla ileri gitmemek veya çatışmayı durdurmak için neler yapıyorsunuz? (espri, özür dileme, tepkisiz kalma, odayı terk etme, yalnız kalma...)
  3. Eşinizle tartıştıktan sonra genellikle kendinizi nasıl hissediyorsunuz?
- “Evlilik Çatışmalarıyla Başa Çıkabilmek İçin Sahip Olunması Gereken Beceriler” bölümünde “Olaya karşımızdakinin gözünden bakabilmek” ile ilgili maddeye geldiğinizde bunu yapmanın hiç de kolay olmayacağını vurgulayın. “Bunu yapabilmemizi –yani eşiniz ne kadar kızgın ve haksız da olsa durup bir de olayı onun gözüyle görebilmemizi– kolaylaştırmak için ne gibi yollara başvurabilirsiniz?” sorusu ile bir grup tartışması başlatın. Öne sürülen fikirlerden işe yarar olanları vurgulayın. Derin nefes almak, evliliğinin ve eşinin olumu yanlarını düşünmek, problem hakkında düşünebilmek için tartışmayı ertelemek, eşine neden böyle düşündüğünü sormak, içinden ona kadar saymak gibi işe yarar metotlar üzerinde konuşun.
  - “Evlilik Çatışmalarıyla Başa Çıkabilmek İçin Sahip Olunması Gereken Beceriler” bölümünde “Affedicilik” ile ilgili maddeye geldiğinizde “Eşimi Affetmem İçin 5 Neden” listesi hazırlatın.

Modül I / Ünite 7: Hıssım, Akraba ve Evliliğimiz

- “Kararı Kim Verecek?” başlıklı bölümle ilgili olarak “Biz Evliyiz, Fark Ettin mi?” başlıklı etkinliği uygulayın.
- “Akraba Desteği” etkinliğinde eğer grup büyükse rahatça tartışabilmeleri için grubu üçerli kişilere ayırın. Soruları sınıfa sırayla okuyun ve her bir maddeyi tartışabilmeleri için beşer dakika ayırın.

Modül I / Ünite 8: Sağlıklı Aile – Sağlıksız Aile

- Bu üniteye tüm aile üyelerinin bir arada katılması verimi arttıracaktır. Bu konuda katılımcıları teşvik edin.
- “Sağlıklı Ailenin Özellikleri” kısmına geçmeden önce katılımcıların aşağıdaki sorular çerçevesinde tartışmalarını sağlayın:
  1. Sağlıklı bir ailenin özellikleri neler olabilir?
  2. Sağlıklı bir aile nasıl olmalıdır?
  3. Sağlıklı bir ailenin sağlıksız bir aileden farkı ne olabilir?
- “Nasıl Mutlu Bir Aile Olunur?” başlıklı kısma geçmeden önce aşağıdaki konu başlıkları hakkında ailelerin tartışmalarını sağlayın:
  1. Sizin için mutluluk ne anlam ifade ediyor?
  2. Mutlu bir aile nasıl bir ailedir?
  3. “Mutluluk bir ayrıcalık değil, çabalarımız sonucunda elde ettiğimiz bir ödüldür”.
- “Aile Kuralları” başlıklı bölümün ardından “Ailemizin Kuralları” adlı etkinliği uygulayın.

- Katılımcılara “Sa ğ lıksız Bir Ailede Neler Olur?” bölümünde verilen durumlardan herhangi biri aileleri için söz konusu ise bu ünite de öğrendikleri bilgileri uygulamayı denemelerini söyleyin. Başaramadıkları takdirde aile terapisi veya aile danışmanlığına başvurarak profesyonel yardım almayı denemelerini önerin.
- Katılımcılara “Mutlu ailenin sırrı nedir? Ailenizde mutlulu ğ u yakalamak için ne yapmanız gerekiyor? Nasıl daha mutlu bir aile olunur?” sorularının cevaplarını öğrenmek isteyip istemediklerini sorun. Sonra şöyle deyin: *“Arkanıza yaslanın ve gözlerinizi kapatın. Şimdi sizinle bir yolculu ğ a çıkacağız. Ulu bir da ğ ın tepesinde yaşayan, her şeyin cevabını bilen, ak sakallı bir dedeye gidecek ve bu soruları soracaksınız. Yola çıkmaya hazır mısınız? Bir da ğ ın eteklerindediniz. Masmavi bir gökyüzünün altında, yemyeş il çimenlerle kaplı bir düzlükte yürüyorsunuz. Sıcacık güneş i içinizi ısıtıyor. Yürüyorsunuz. Yürüyorsunuz. Hafif bir rüzgâr size taze hava taşıyor. Yürüyorsunuz. Yürüyorsunuz. Mis gibi çiçek kokan havayı içinize çekiyorsunuz. Şimdi tepeye doğru tırmanmaya başladınız. Yürüyorsunuz. Yürüyorsunuz. Siz ve doğ a yalnızsınız. Bir iki kelebek sizi takip ediyor. Uzaklardan bir derenin akan suyunun sesi geliyor. Yürüyorsunuz. Yürüyorsunuz. Nihayet bir kulübe görüyorsunuz. Ahşap, küçük bir kulübe. Kapıyı açıp içeri giriyorsunuz. Ak sakallı dede tertemiz odanın ortasındaki bembeyaz seccadenin üzerine oturmuş sizi bekliyor. Gelece ğ inizi biliyor. Beyaz sakalı ve her şeyi bilece ğ ini vadeden ı ş ıl ı ş gözleriyle size gülümsüyor. ‘Dede’ diyorsunuz, ‘Mutlu ailenin sırrı nedir? Ailemde mutlulu ğ u yakalamak için ne yapmam gerekiyor? Karıma/kocama, çocuklarıma, ailemdekilere nasıl davranmalıyım? Nasıl daha mutlu bir aile olunur?’ Dede sabırla hepsini cevaplıyor. Tek tek. Hiç üş enmeden. Bütün cevapları biliyor. Ona kulak verin. Size ne diyor? Cevabı sadece siz biliyorsunuz. Size neler tavsiye ediyor? Ne yapmanızı söylüyor?”* Her bir cümle nin arasında katılımcıların imajınasyonlarına fırsat sa ğ lamak için yeteri kadar duraklayın. Son cümleden sonra katılımcıların kendi cevaplarını düşünebilmeleri için yeterli bir süre kendileriyle baş başa kalmalarına dikkat edin. Paylaşım lar esnasında herkesin öncelikle uygulamayla ilgili duygularını dinleyin. Ardından neler duymuş olduklarını, deneyimlerinin ne olduğunu paylaşmalarını sa ğ layın.

Modül I / Ünite 9: Aile İletişimin Temel Unsurları

- “Beden Dili Nedir?” başlıklı bölüme geçmeden önce katılımcılara aşağıdaki soruları sorun. Grubun üzerinde düşünmesine ve tartışmasına zaman tanıyın. İfadelerde genellikle karşımızdaki kişiye herhangi bir cümle kurmadan bedenimizle verdiğimiz mesajlara dikkat çekin.
  1. Öğretmen sınıfa girdi ğ i zaman neden aya ğ a kalkarız?
  2. Asker duruş u neden gö ğ üs dışarı, karın içeri ve dimdiktir?
  3. Neden yalan söyledi ğ ini düşündüğümüz kişiye “Gözümün içine bak.” deriz?
  4. Göz süzmek ne anlama gelir?
- “Can Kula ğ ı ile Dinlemek” başlıklı bölüme geçmeden önce katılımcıları ikili gruplara ayırın. İçlerinden birisinin “anlatıcı” di ğ erinin “dinleyici” olmasını sa ğ layın. Anlatıcı olan katılımcının, en fazla on dakika sürecek şekilde başından geçen herhangi bir olayı anlatmasını isteyin. Konuşmacı katılımcı konuşmasını bitirdikten sonra, dinleyici olandan konuşmacının anlattıklarını tekrar etmesini isteyin. Tekrarlayan katılımcı bitirdikten sonra, di ğ er katılımcıdan eksik kalan veya yanlış olan noktaları düzeltmesini isteyin. Konu başlığını kendi istedikleri gibi seçebilecekleri gibi, yardımcı olmak amacıyla aşağıdaki başlıkları da önerebilirsiniz:

1. Çocukken başınızdan geçen ilginç bir olay
  2. Hayatınızın en mutlu günü
  3. Hayattaki en büyük başarınız
  4. Geleceğe yönelik planınızın ne olduğu
  5. En unutulmaz tatiliniz
  6. Düşün gününüz
  7. Eşinizle nasıl tanıştığınızı
- “Ah Keşke Kutusu” adlı etkinlik “Ailenizle İletişiminiz Negatif mi Pozitif mi?” başlıklı bölümden önce yapılmalıdır.
  - Ünite sonunda katılımcılara “Buraya kadar öğrendiklerinizin ışığında, aile içerisinde ne gibi hatalı iletişimlerin çatışma yaratabileceğini maddeleyin.” diyerek onlardan gelen cevapları tahtaya yazın. Gelen cevaplar arasında aşağıdaki maddelerin bulunmasına dikkat edin. Yoksa uygun sorularla bu hususların da keşfedilmesine rehberlik edin:
    1. Aile üyelerinin birbirlerini can kulağıyla, etkili bir şekilde dinlemiyor olmaları
    2. Aile üyelerinin iletişim engellerinin bulunması
    3. Ailede açık ve net bir iletişim yerine gizli mesajların kullanıldığı, imalı ve dolaylı bir iletişimin var olması
    4. Aile içinde sürekli negatif, çatışmalı ve yıpratıcı bir iletişim varlığı
    5. Aile üyelerinin birbirlerinin acılarını, sıkıntılarını, dertlerini yeterince paylaşamaması
    6. Aile üyelerinin kendilerini karşısındakinin yerine koyup empati kurarak anlamaya gayret etmemeleri
    7. Aile üyelerinin birbirlerinin sözlü mesajlarına olduğu kadar sözsüz mesajlarına da dikkat etmeyi ihmal etmeleri
    8. Aile üyelerinin birbirlerini suçlayıcı ve çatışma yaratıcı bir iletişim dili kullanıp “ben dili” mesajlarına dikkat etmemeleri

Modül II / Ünite 1: Özel Hayatıma Kimse Karışamaz!

- “Doğru mu, Yanlış mı?” adlı etkinliğin cevap anahtarı aşağıda verilmektedir.

Doğru mu, Yanlış mı?

Aşağıdaki cümleleri okuyun. Doğru ise yanındaki kutucuğa “D”, yanlış ise “Y” yazın.

Y Bütün güvenlik güçleri, savcılık ve mahkeme kararına ihtiyaç olmaksızın telefonlarımızı dinleme hakkına sahiptir.

D Hâkim kararı veya kanunla yetkili kılınan mercinin yazılı emri bulunmadıkça kimsenin üstü, özel kâğıtları, eşyası ve konutu aranamaz.

D Mektuplarımızın kendi rızamız dışında okunması cezai yaptırımlara tabidir.

D Herkes haberleşme özgürlüğüne sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır.

Modül II / Ünite 2: Konut Dokunulmazlığı

- Konut dokunulmazlığı ile yakın ilgili olan ev sahibi kiracı ilişkisine değinebilirsiniz. Zira toplumsal yaşam içinde zaman zaman ev sahipleri “Benim mülküm.” anlayışıyla, artık kiracısının olduğu hâlde konuta izinsiz girebilmektedirler. Bunun da bir hak ihlali olduğu bilgisine yapacağınız bu değini, ev sahipleri ya da kiracılar tarafından detaylandırılmak istenebilir. Grubun istek ve eğilimlerini göz önünde bulundurarak gerekli açıklamaları yapın.
- “Hangisi Doğru, Hangisi Yanlış?” adlı etkinliğin cevap anahtarı aşağıda verilmektedir.

Hangisi Doğru, Hangisi Yanlış?

Aşağıdaki cümlelerin hangisi doğru hangisi yanlıştır? İşaretleyin.

1 Konut dokunulmazlığı, yaşadığımız evlere başkalarının izinsiz girememesi demektir.

Doğru Yanlış

2 Suç işlenmesinin önlenmesi için, hâkim kararıyla kolluk kuvvetleri bir eve girerek arama yapabilir.

Doğru Yanlış

3 Sürekli gürültü yaparak komşularını rahatsız etmek komşuluk hukukuna aykırıdır.

Doğru Yanlış

- “Eşleştir!” adlı etkinliğin cevap anahtarı aşağıda verilmektedir.

Eşleştir!

Aşağıdaki cümleleri tamamlayan ifadeler hangileridir? Doğru şekilde eşleştirin.

1 Ev sahibinin rızasıyla konuta giren kişi...

2 Konut dokunulmazlığı ihlal edilen kişi...

3 Hâkimin arama izni vermesi...

4 Komşular arasındaki samimiyet...

2

şikâyette bulunmazsa bu durumda herhangi bir hukuki işlem başlatılmaz.

4

kişiye konut dokunulmazlığını ihlal hakkı tanımaz.

1

daha sonra buradan gitmesi istendiği hâlde gitmezse konut dokunulmazlığını ihlal etmiş olur.

3

konut dokunulmazlığını ihlal suçu oluşturmaz.

Modül II / Ünite 3: İlk Tuğla: Aile

- “Yasal mı, Yasak mı?” adlı etkinliğin cevap anahtarı aşağıda verilmektedir.

Yasal mı Yasak mı?

Kimlerin evlenmesi yasaldır? Tabloda uygun sütunu işaretleyin.

	Yasal	Yasak
Kanuni temsilcisinin izni ile 17 yaşını doldurmuş bulunan her kadın veya erkek	X	
Kısıtlılık altında olup kanuni temsilcisinin izin vermediği kişiler		X
Bazı olağanüstü hâllerde veya çok önemli bir neden söz konusu olduğunda, hâkim kararı ile 16 yaşını doldurmuş kadın ve erkek	X	
17 yaşını doldurmamış ve evlenmesi için hâkimin iznini gerektirebilecek önemli bir nedeni olmayanlar		X
Kadın veya erkeğin evliliklerinin sona ermesinden sonra eski eşinin anne veya babası, büyükanne veya büyükbabası ile evlenme		X
18 yaşını doldurmuş kişilerin anne babasının izni olmadan evlenmesi	X	
Evliliği sona eren bir kadının, evliliğin sona ermesinden başlayarak üç yüz gün geçmeden bir başkası ile evlenmesi		X
Evlad edinen ile evlatlığın veya bunlardan biri ile diğerinin anne, baba, büyükanne, büyükbaba ve eşi arasında evlenme		X
Akıl hastası olanlar ile evlenmelerinde tıbbî sakınca bulunduğu resmî sağlık kurulu raporu ile anlaşılan kimseler		X
Annenin veya babanın kendi çocuğu veya torunları ile evlenmesi		X

- “Kimin Soyadı?” adlı etkinliğin cevap anahtarı aşağıda verilmektedir.

Kimin Soyadı?

Hangi durumlarda kim kimin soyadını alır? Tablodaki boşlukları tamamlayın.

Hangi Durumda?	Kimin Soyadını?
Evlene kadın	Kocasının soyadını
Evlilik birliği içinde doğan çocuk	Ailenin, yani babanın soyadını
Anne babası evli olmayan çocuk	Annenin soyadını

Modül II / Ünite 4: Aile İçi Şiddet

- “Önce Haklarımız!” adlı etkinliğin cevap anahtarı aşağıda verilmektedir.

Önce Haklarımız!

Aile içi şiddete uğrayan bireyi koruyan bazı kanunlar vardır. Bu kanunların adlarını aşağıdaki dairelere yazın.

- “Kime Başvurabilirim?” adlı etkinliğin cevap anahtarı aşağıda verilmektedir.

Kime Başvurabilirim?

Aile içi şiddete uğrandığında veya aile içi şiddete uğrama riski ve olasılığı söz konusu olduğunda başvurulabilecek yerler aşağıdakilerdir. Eksik olan kuruluşları yazın.

- **Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü**
- Alo 183 Aile, Kadın, Çocuk, Yaşlı ve Engelli Sosyal Destek Hattı
- **Sağlık kuruluşları**
- Kolluk kuvvetleri
- **Cumhuriyet savcılıkları**
- Yerel yönetimler tarafından hizmet veren kadın danışma merkezleri
- Baroların bu konuyla ilgili olarak oluşturdukları danışma ve hukuki yardım merkezleri
- **Bu alanda çalışma yapmak üzere kurulmuş dernek, vakıf vb. sivil toplum kuruluşları**

Modül III / Ünite 1: Aile İçi Şiddetin Neden Olduğu Akut ve Kronik Sağlık Sorunları

- “Hangisi Yanlış” adlı etkinliğin cevap anahtarı aşağıda verilmektedir.

Hangisi Yanlış

Aşağıda sağlık çalışanlarının şiddete uğrayan kişilere yapabilecekleri yardımlar sıralanmıştır. Sağlık çalışanlarının yetki alanında olmayanları işaretleyin.

- Sağlık çalışanı, acil servise başvuran şiddete uğramış kadını hastane polisiyle birlikte sorguya alır.
- Sağlık çalışanı kendisine bir sağlık şikâyetiyle başvuran kişinin sorunlarının aile içi şiddetle ilgili olup olmadığını muayene sırasında değerlendirir.
- Şiddete uğrayan kadın veya yaşlı bunu gizliyorsa şiddeti ortaya çıkarmak üzere sağlık çalışanı hemen soruşturma başlatır.
- Şiddete uğramış yetişkin, yasal hakları ve alabileceği destekler konusunda sağlık çalışanı tarafından bilgilendirilir.
- Sağlık çalışanı durumu sağlık müdürlüğüne ve kolluk kuvvetlerine bildirir.
- Doktor kendisine başvuran hastanın şiddete uğradığından şüphelenirse bunu hastane polisine bildirir.
- Doktor şiddete maruz kaldığından şüphelendiği çocuğu anne babasıyla yüzleştirir.

Modül III / Ünite 2: Üreme ve Cinsel Sağlık

- “Hangi Hastalık?” adlı etkinliğin cevap anahtarı aşağıda verilmektedir.

Hangi Hastalık?

Aşağıda cinsel yolla bulaşan bazı hastalıklar verilmiştir. Bunları uygun olan bölüme yerleştirin.

AIDS • bel soğukluğu • frengi (sifilis) • genital uçuk (genital herpes)

Hastalık adı:

bel soğukluğu

Tanımı: Erkeklerde penis içindeki idrar yolunda, kadınlarda rahim girişinde akut; her iki cinsten iç cinsel organlarda kronik iltihaplara sebep olan bir hastalıktır.

Belirtileri

- Sarı ve yeşil renkte akıntı.
- İdrar yaparken ağrı ve yanma.

Hastalık adı:

genital uçuk (genital herpes)

Tanımı: Erkek ve kadın cinsel organlarında ortaya çıkan ve uçuk denilen yaralarla görülen, tekrarlayıcı bir hastalıktır.

Belirtileri

Bulaşmadan sonra küçük ve ağrılı bir sivilce topluluğu ortaya çıkar. Daha sonra sivilceler birbiriyle birleşir ve yaklaşık 0,5 cm çaplı bir yara meydana gelir. Görüntü dudaktaki uçuk gibidir.

Hastalık adı:

frengi (sifilis)

Tanımı: Nadir görülen ve ölümcül olabilen bir hastalıktır.

Belirtileri

Cinsel organlarda yaralar görülür. Bu yara önce sivilce gibi belirir, sonra üzerindeki deri dökülerek açık ülser şeklini alır.

Hastalık adı:

AIDS

Tanımı: Henüz tedavisi ve aşısı bulunmamış, ölümcül bir hastalıktır. Hastalığın etkeni HIV adı verilen bir virüstür. Hastalık bağışıklık sistemini bozar.

Belirtileri

Virüs bulaştığında hafif ateş, terleme ve bazen lenf bezlerinde büyüme gibi belirtiler görülür.

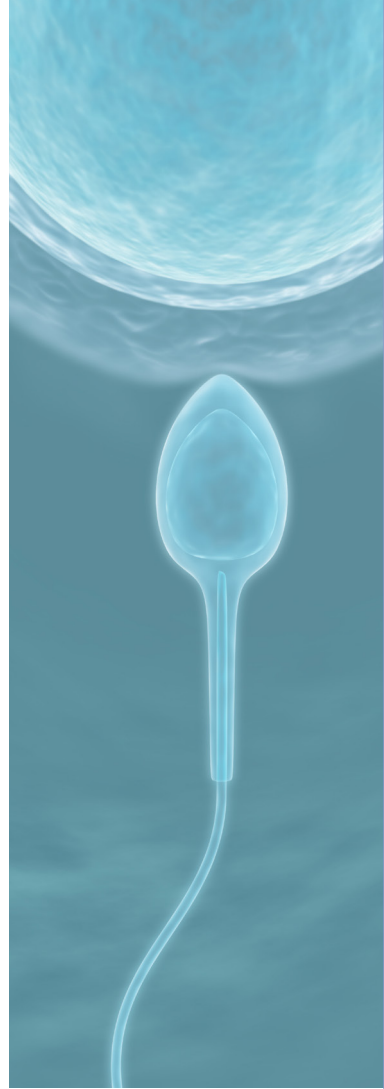
Modül III / Ünite 4: Üreme Bozukluğu ve Yardımla Üreme Teknikleri

- “Gebeliğin Oluşabilmesi İçin...” adlı etkinliğin cevap anahtarı aşağıda verilmektedir.

Gebeliğin Oluşabilmesi İçin...

*Aşağıda sağlıklı bir gebeliğin oluşabilmesi için gereken şartlarla ilgili süreç ve-
rılmıştir. Maddeleri uygun şekilde sıralayın.*

2	Tüp yumurtalığa iyice yaklaşmalı, atılan yumurtayı emerek içine çekmelidir.
1	İyi nitelikli bir yumurta gelişmeli ve yumurtalıklardan atılmalıdır.
4	Erkekten sağlıklı, hareketli ve nitelikli spermeler gelmelidir. Hormon salgılanıp rahim ağzı açılarak sperme yol açılması gerekir.
3	Tüpe alınan yumurta beslenmeli, tüplerde rahatça ilerleyebilmelidir. Tüpte yol boyunca hiçbir tıkanıklık bulunmamalıdır.
5	Spermeler yumurtlama günlerine yakın günlerde vajinaya bırakılmalıdır. Sperm, yumurtaya canlı olarak ulaşip içine girmeyi başarabilmelidir.
7	Rahim duvarında yuvalanmaya başlayan döllenmiş yumurta uygun bir hormonal etki altında bulunmalıdır. Embriyonun iyi kan almasını sağlayacak şekilde damarların gelişmesi gerekir.
6	Tüplerde dölenen yumurta rahim içine ulaşmalıdır.
8	Embriyonun anne vücudu tarafından yabancı olarak algılanıp dışarı atılmaması için bağışıklık sisteminde bir dizi değişiklik olması gerekir.

- “Yardımla Üreme Teknikleri” adlı etkinliğin cevap anahtarı aşağıda verilmektedir.

Yardımla Üreme Teknikleri

Aşağıda verilen yardımla üreme tekniklerinin adları ile açıklamalarını eşleştirin.

- klasik tüp bebek (IVF-ET)
- rahim içine aşılama
- sperm yumurtaya mikroenjeksiyonu (ICSI)

Nasıl uygulanır?

Öncelikle kadının yumurta gelişimi takip edilir. Yumurtlama sorunu olmayanlarda yumurtanın çatladığı gün tespit edilir. Erkekten alınıp hazırlanan meniyle birlikte sperm, şırınga ucuna takılmış bir kılcal plastik boru yardımıyla rahim içerisine bırakılır. Yumurtlama sorunu olanlarda ise önce yumurta gelişimini uyarıcı ilaçlar kullanılır. Sonra yumurtanın olgunlaştığı gün yumurtalıktan atılması için çatlatma ilacı uygulanır. Sperm rahme bu ilaçtan 24-40 saat sonra şırınga edilir.

Yöntemin Adı Nedir? rahim içine aşılama

Nasıl uygulanır?

Kadına yüksek dozda yumurtlamayı uyarıcı ilaçlar uygulanır. Uygun gün geldiğinde ameliyathanede anestezi altında özel bir iğne ile yumurtalıklardan yumurta toplanır. Aynı gün erkekten sperm alınır. Hazırlanan sperm ile toplanan bu yumurtalar özel donanımlı tüp bebek laboratuvarında özel sıvıyla doldurulmuş bir kutuda bir gün bir arada bırakılır. Bu süre içerisinde sperm kendi gücüyle yumurtanın içine girmesi ve embriyo oluşması beklenir. Sperm ile yumurta birleşirse oluşan embriyolar, ameliyathanede özel plastik kılcal bir boru ile kadının rahmi içerisine nakledilir.

Yöntemin Adı Nedir? klasik tüp bebek (IVF-ET)

Nasıl uygulanır?

Önce kadından genel anestezi ile yumurta toplanır. Erkekten de kısmi uyuşturma ile testislerden sperm alınır. Toplanan yumurtaların içerisine sperm, çok ince iğneler kullanılarak mikroskop altında enjekte edilir. İki gün sonra oluşan embriyolar değerlendirilerek kadına transfer edilir.

Yöntemin Adı Nedir? sperm yumurtaya mikro enjeksiyonu

Bölüm 3

Yetişkinlerde Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi

Evlilik Öncesi Eğitimi Programı (EÖE) ve materyalleri yetişkinlere yöneliktir. Bu sebeple eğitimcilerin, yetişkinlerin hangi türden öğrenmelere ilgi ve ihtiyaç duydukları, yetişkin eğitiminin diğer eğitim türlerinden ayrılan yönlerinin neler olduğu konularında bilgi sahibi olmaları eğitimlerin başarısını arttıracaktır.

Bu bölümde;

- yetişkinler ve eğitim,
  - yetişkinlerin öğrenme yönelimleri,
  - yetişkin eğitiminin kapsamı ve mahiyeti,
  - yetişkin eğitiminin ayırıcı özellikleri
- ele alınmaktadır.

Yetişkin Kimdir?

Yetişkinliğin tanımlanması kültürden kültüre, ülkeden ülkeye değişmektedir. Bir ülkede yetişkin sayılmak için 15 yaş sınır kabul edilirken bir başka ülkede bu sınır 18 ya da 21 yaş olabilmektedir. Bu ölçüler, genellikle farklı kültürlerde, bireylerin yetişkin sorumluluklarını üstlenme yaşının farklılaşmasına bağlı olarak değişmektedir. Ülkemizde ise birçok açıdan önemli bir dönüm noktası olması nedeniyle 18 yaş yetişkinliğin başlangıcı olarak kabul edilmektedir.

Yetişkinlerin çocuklardan ayrılan temel özellikleri yaşamları ile ilgili yetki ve sorumluluklarının daha geniş olmasıdır. Yetişkinler birçok konuda çevrelerinden bağımsız olarak karar alma yetkisine ve yeterliliğine sahiptirler. Buna karşın çevrelerinin yetişkinlerden beklentisi de daha yüksek düzeydedir. Özellikle ilk yetişkinlik yıllarında yetişkinlerin çoğunun iş bularak gelir elde etme ve aile kurup bu aileyi sürdürme gibi toplumsal yükümlülükleri vardır.

Yetişkinler Nasıl Öğrenir?

Bireylerin *bilgi, tutum ve davranış*larında meydana gelen oldukça sürekli değişikliklere öğrenme denmektedir. Günün her vaktinde birey, çevredeki uyaranları algılar, işler ve kodlar. Bu şekilde yaşam deneyimleri yoluyla her gün yeni bilgiler edinilir, tutum ve davranışlar geliştirilir. Öğrenme süreci okul yaşamında ana uğraştır ve biçimlendirilmiş (formel/şekilsel ve resmî) yollardan gerçekleştirilir. Yetişkin yaşamında ise doğal (informel/şekilsel olmayan ve gayriresmî) öğrenme süreçleri daha merkezi bir konumdadır. Toplam öğrenmeler içinde informel yollardan gerçekleşenlerin oranı kimi araştırmacılara göre daha fazladır.

Aile ve iş yaşamı, mesaisinin büyük kısmını alan yetişkinlerin çoğunun öğrenme süreçlerine ayırdıkları süreler bu sorumluluk ve meşguliyetleri nedeniyle azalmaktadır. Buna karşın yaşamın çeşitli dönemlerinde yeni sorumluluk, rol ve ilgileri karşılayacak öğrenme ihtiyaçları ortaya çıkmaktadır. Çocuğu olan bir babanın çocuk bakımı konusunda bilgilere ihtiyaç duyması ya da tüm toplumu etkileyen bir yasal düzenlemenin anlaşılması ihtiyacı gibi.

Bu nedenlerle yetişkinler genellikle, bir iş ortamında veya gündelik yaşamda kullanılacak, uygulamaya dönük bilgi ve becerileri öğrenmeye odaklanırlar. Zaman kısıtlılığı nedeniyle de bu bilgi ve becerileri edinmede acelecidirler.

Yetişkinlerde, gelişime bağlı ve beyin hücrelerinin işlevi ile ilgili olan zekâ (akıcı zekâ) yaş ilerledikçe azalırken tecrübeye dayalı zekâ (billûrlaşmış zekâ) artmaktadır. Özellikle toplumsal konuları yetişkinler, çocuk ve gençlere göre daha iyi öğrenebilmektedirler.

Yetişkin Eğitimi

Kapsamı ve Sınırları

Ülkemizde yetişkin eğitimi, sınırları itibarıyla yaygın eğitimle aynı anlamda kullanılmaktadır. Bu da zorunlu eğitim çağını tamamlamış olan bireylere (15 yaş ve üzeri) örgün eğitim sisteminin dışında sunulan eğitimleri kapsamaktadır. Örneğin 21 yaşında bir üniversite öğrencisinin okul dışında katıldığı eğitimler yetişkin eğitimi olarak kabul edilmektedir.

Yetişkin Eğitiminin Ayırıcı Özellikleri

Son yıllarda yetişkin eğitimi *pedagoji*den ayrılmış, ayrı bir bilim dalı olarak incelenmeye başlanmış ve *andragoji* adını almıştır. Yetişkin eğitiminin farklılıkları şöyle sıralanabilir:

- Yetişkinlere yönelik eğitim programları, programa katılacak kişilerin gereksinim ve ilgilerini merkeze alır.
- Program içerikleri ihtiyaç analizine dayanır.
- Eğitim içerikleri yetişkinlerin karşılaştıkları problemleri çözmelerine yardımcı olacak nitelikte tasarlanır.
- Yetişkinlerin eğitime fiziksel ve duygusal katılımlarını arttırmak için eğitim içeriğinin katılımcının yaşamına muhtemel katkıları vurgulanır.
- Vaka analizleri ve problem çözme gibi yaşam becerilerini geliştirecek yöntemler öncelenir.

Ek - 1

Öğretme Yöntemleri ve Belli Başlı Özellikleri			
Yöntem	Tanımı	Uygulaması	Temel Özellikleri
Anlatım Yöntemi	Eğiticinin konuya ilişkin bilgileri, karşısındaki pasif dinleyenlere iletmesi biçiminde uygulanan bir öğretim yöntemidir.	Derse giriş yaparken, konuyu özetlerken ya da bir konuyla ilgili bilgiyi aktarırken kullanılır. Ders formu esneklik. Belli bir dinleyici kesimine, belli bir içerik alanına, belli bir zaman sınırına, belli bir cihaz donanımına yönelik uygulanabilir.	Eğitici merkezlidir. Aynı anda çok sayıda kişiye bilgi aktarılır. Dinleyenler konu ile ilgili organize bir görüş kazanırlar. Öğrenenlere kısa sürede çok bilgi verilir. Öğrenenlere dinleme alışkanlığı kazandırılır, öğrenenlerin not alma becerileri geliştirilir. Diğer bütün öğretim yöntemleriyle birlikte kullanılabilir.
Tartışma Yöntemi	Bir konu üzerinde öğrenenleri düşünmeye yönleltmek, iyi anlaşılmayan noktaları açıklamak ve verilen bilgileri pekiştirmek amacıyla kullanılan yöntemdir.	Daha çok bir konunun kavranması aşamasında karşılıklı olarak görüşler ortaya konurken, bir problemin çözüm yolları aranırken ve değerlendirme çalışmaları yapılırken kullanılır.	Eğitici-öğrenen etkileşimi söz konusudur. Öğrenenlerin geçmiş yaşantılarından örnekler vermelerine imkân sağlar. Öğrenenlerin bir konu üzerinde kendi düşüncelerini söylemelerini ve yorum yapmalarını sağlar. Analiz, sentez ve değerlendirme gücü kazandırır.
Örnek Olay İncelemesi Yöntemi	Gerçek hayatta karşılaşılan problemlerin sınıf ortamında incelenmesi, çözülmesi yoluyla öğrenenin sağlanması amacıyla kullanılan yöntemdir.	Öğrenenlere bir konuyu ya da bir beceriyi kazandırmak ve o konuda uygulama yaptırmak amacıyla kullanılır. Günlük hayatta karşılaşılan gerçek bir problemin çözümü için de kullanılır.	Öğrenen merkezlidir. Öğrenenler, bildiklerini ve kavradıklarını gerçek bir duruma uygulama şansına sahip olurlar. Öğrenenler, daha önce öğrendiklerini yeni alanlara transfer ederler. Öğrenenler bir problemi çözmeyi, analiz edip sonuca ulaşmayı öğrenirler.
Gösterip Yaptırma Yöntemi	Bir işlemin uygulamasını, bir araç gerecin çalıştırılmasını önce gösterip açıklama; sonra da öğrenene alıştırma ve uygulama yaptırmak öğretme yoludur.	Bir konuya ilişkin bilginin açıklanması ve bu bilgilerin beceriye dönüştürülmesi için gerekli uygulamaların yapılması aşamasında kullanılır.	Gösteri eğitici merkezli, yapma işlemi de öğrenen merkezlidir. Bu işlem daha çok öğrenenlerin devinimsel (psiko-motor) becerileri kazanmalarında etkilidir. Bu yöntem hem görerek hem işiterek öğrenme olanağı sağladığı için öğrenenlere güven açılır. Öğrenenler, yaparak ve yaşayarak beceri kazanırlar.
Problem Çözme Yöntemi	İstenilen hedefe varabilmek ve bir problemi çözebilmek için etkili ve yararlı olan araç ve davranışları türlü olanaklar arasından seçme, düzenleme ve sonuçlandırma amacıyla kullanılan yöntemdir.	Bir problemin çözümünde, genelleme ve sentez yapmada kullanılır.	Öğrenen merkezlidir. Öğrenenlerde ilgi, istek ve motivasyonu artırır. Daha kalıcı izli öğrenmeleri oluşturur. Bilimsel yöntemi kullanmayı öğretir ve bilimsel tutum kazandırır.
Bireysel Çalışma Yöntemi	Bir öğrenenin bireysel olarak yaparak ve yaşayarak öğrenme yoludur.	Bir öğrenenin bir konuyu kendi başına öğrenme isteği ya da kendi başına çalışma isteği olduğu zaman kullanılır.	Öğrenen merkezlidir. Öğrenen, yaparak ve yaşayarak öğrenir. Her öğrenen öğrenme durumunu kendine göre ayarlar. Öğrenme, öğrenenin ilgi, yetenek ve ihtiyaçlarına uygun olarak yapılır.

Dikkat Edilecek Noktalar

Öğrenme ortamındaki bütün öğrenenlerin anlatılanları rahatlıkla iştebilmeleri için eğiticinin sesi açık ve net olmalıdır. İçerik tek tek ve anlamlı bir sıra ile anlatılmalıdır. Belli bir plana göre ve bilinenenden bilinmeyene, basitten karmaşığa doğru bir sıra izlenmelidir.

Eğitici kişi hitap ettiği öğrenenlerin seviyesini bilmeli ve anlatım sırasında bunu göz önünde bulundurmalıdır.

Plan, kroki, grafik, diyagram, slayt, çalışma kâğıtları ve benzeri öğretim araçları sağlanmalı, bu türden araçlarla anlatım zenginleştirilmelidir.

Ara sıra sınıf tartışmalarına yer verilmeli, öğrenenlere sorular sorulmalı ve gelen yanıtlara göre konu genişletilmelidir.

Anlatımdan sonra mutlaka bir değerlendirme yapılmalıdır.

Eğitici tartışma ortamı hazırlarken tartışılacak konu ya da sorunu önceden belirlemelidir.

Sınıfta topluca tartışma yapılacaksa eğitici soruyu sorup bunu tüm sınıfın tartışmasını istemelidir.

Grup tartışması yapılacaksa aynı konu sınıfta oluşturulacak küçük gruplar içerisinde tartışılmalı, daha sonra topluca tartışmaya geçilmelidir.

Tartışma yapılırken önemli hususlar tahtaya yazılmalıdır.

Bütün öğrenenlerin tartışmaya katılmaları sağlanmalıdır.

Öğrenme ortamına getirilecek örnek olayda temel ayrıntılar iyi belirlenmiş olmalıdır.

Seçilen örnek olay katılımcıların ihtiyaç ve düzeyine uygun olmalıdır.

Örnek olayda temel bir sorun bulunmalıdır.

Bu sorunun analiz edilmesi istenmeli, böylece sorun iyice anlaşılmalıdır.

Örnek olay için yönlendirici tartışma soruları önceden belirlenmeli; olayın nedeni, oluş şekli ve sonuçları üzerinde tartışmalar yoğunlaşmalıdır.

Örnek olayda elde edilen sonuçlardan ve deneyimlerden ne şekilde yararlanılacağı konusu üzerinde durulmalıdır.

Kazandırılacak beceriler önce eğitici tarafından canlandırılarak öğrenenlere gösterilmelidir.

Her öğrenene istenilen beceriyi kazanması için yeterli zaman ve tekrar yapma şansı verilmelidir.

Beceriler sırayla ve aşamalı olarak öğretilmeli, bir beceri tam öğrenilmeden diğerine geçilmemelidir.

Öğrenenlere önce basit, kolay ve yapabilecekleri işler yaptırılmalıdır.

Seyredenlerin görebileceği ve iştebileceği bir oturma düzeni sağlanmalıdır.

Dersin yapılacağı yer önceden kontrol edilip öğretime hazır hâle getirilmelidir.

Problem çözmeye izlenen yollar, tümevarım, tümdengelim, analiz ve sentezdir.

Bir problemi çözmeye izlenen yol olarak şu sıra önerilebilir:

- Problemin farkına varma
- Problemin ne olduğunu tanımlama ve sınırlama
- Problem çözümü için hipotezler oluşturma
- Veri toplama, toplanan verileri analiz edip yorumlama
- Denenceleri test edip kabul ya da reddetme
- Sonuçlandırma ve raporlama

Amaç iyi belirlenmelidir.

Zaman en iyi şekilde kullanılmalıdır.

İyi planlama yapılmalıdır.

Basılı araçlardan bilgi elde edilirken şu hususlar önerilir:

- Önemli hususların altı çizilip not alınmalıdır.
- Özet çıkarılmalıdır.
- Okuduğu kitaplardan not almasına katkı getirmesi için kartoteks düzenlenmelidir.

Ek - 2

Öğretme Teknikleri ve Belli Başlı Özellikleri

Teknik	Tanımı	Uygulaması	Temel Özellikleri
Beyin Fırtınası	Bir konuya çözüm getirmek, karar vermek ve çok yönlü düşünce ve fikir üretmek için kullanılan bir yaratıcı düşünme tekniğidir.	Hayal yolu ile öğrenmeye imkân vererek öğrenenin aktif ve canlı olması, yaratıcı fikirlerinin ortaya çıkması için kullanılır.	Toplantının amacı ya da sorunun ne olduğu belirtilir. Zaman sınırı belirlenir, bu süre içinde herkesin özgürce katkı getirmesi istenir, söylenenler kayda alınır. Tartışma süresi bitince söylenenler işe yararlık, ekonomiklik ve kullanılabilirlik açısından analiz edilir, değerlendirilir. Toplantı sonunda tartışmalara devam edilip edilmeyeceğine karar verilir.
Gösteri	İzleyici grubun önünde bir işin nasıl yapılacağını göstermek ya da genel ilkeleri açıklamak için başvurulan bir tekniktir.	Öğrenene verilecek olan bilginin daha kolay anlaşılıp uzun süreli bellekte kalması için kullanılır. Hem göze hem kulağa hitap ettiği için öğrenmenin kalıcılığını artırır.	Eğitim ortamında genellikle eğitici ya da varsa kaynak kişilerce yapılır. Gerekliğinde öğrenenlerden de yararlanır. Gösteri tekniğini sınıf içinde etkili bir şekilde uygulayabilmek için dikkatli bir hazırlık gerekir.
Eğitici Drama	Öğrenenlerin hangi durumlarda nasıl davranmaları gerektiğini yaşayarak öğrenmelerini sağlayan bir öğretim tekniğidir.	Öğrenenlerin drama aracılığıyla kişisel duygularını anlatmaları; böylece öğrenenlere bedenlerini, seslerini, heyecanlarını ve hatta sosyal ilişkilerini disipline sokma olanağı kazandırmak için kullanılır.	Etkili ve dikkatli dinleme yeteneğini geliştirir. Kişinin kendine olan güvenini artırır. Yaratıcı tutum ve davranışları geliştirir. Akıcı konuşmayı geliştirir. Sosyal becerileri geliştirir. Öğrenenlere yalnızca durumu kavrama yerine aynı zamanda hissetme imkânı sağlar. Bilgilerin etkin kullanımını sağlayarak onları pekiştirir.
Rol Yapma	Öğrenen kendi duygu ve düşüncelerini başka bir kişiliğe girerek ifade etmesini sağlayan bir öğretim tekniğidir.	Öğrenene insan ilişkileri konusunda daha çok bilgi, beceri, farkındalık ve anlayış kazandırmak için kullanılır.	İletişim ve harekete dayanır.
Soru-Cevap	Cevap almak amacıyla soru sormak demektir. Eğitçinin bir konu ile ilgili öğrenenlere birtakım sorular sorması ve bu sorulara aldığı cevapları yorumlayarak öğretim yapmasıdır.	Öğrenenlere düşünme ve konuşma alışkanlıklarını kazandırma bakımından oldukça önemlidir ve her dersin öğretiminde kullanılır. Öğretim sürecinde eğitici için geribildirim sağlar. <i>Bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme</i> düzeylerindeki öğrenmeyi ölçme amacıyla kullanılabilir.	Öğrenenleri güdüler ve dikkatlerini artırır, istekli katılımlarını sağlar. Öğrenenin, başkalarını dinlemesini, kendi fikirlerini üretmesini ve bunu nazik, mantıklı, etkili bir tarzda ifade etmesini sağlar. Öğrenenin, problem çözme, eleştiri, ifade etme, analitik düşünme becerilerini kazanacak şekilde yetişmesine olanak sağlar.
İkili Çalışma ve Grup Çalışması	En az 2 ve en çok 10 kişinin bir araya gelerek aynı konu üzerinde ortak amaçlarla yaptıkları çalışmadır.	Grup üyelerinin birlikte düşünmelerine, karşılıklı fikir alışverişinde olmalarına ve rahat bir ortamda çalışmalarına olanak sağlamak için kullanılır.	Öğrenenler, serbest konuşarak daha iyi fikirler ortaya koyabilirler. Öğrenenleri değerlendirmeye ve onların daha iyi beceriler kazanmalarına imkân sağlar. Öğrenenlerin, başkalarının fikirlerine saygı duymalarını sağlar. Öğrenenler başkalarını dikkatli dinlemeyi ve toplulukta konuşmayı öğrenirler.
Eğitsel Oyunlar	Öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesini ve daha rahat bir ortamda edinilmesini sağlayan bir öğretim tekniğidir. Yeni bilgi ve becerilerin edinilmesi için de kullanılabilir.	Derste konuları ilgi çekici duruma getirebilmek, en pasif öğrenenlerin bile bu etkinliklere katılmalarını sağlayabilmek için kullanılır. Dikkatlerin en yoğun olduğu anlar kullanılarak öğrenme kolaylaştırılır. Katılımcılar oyunun içinde doğal bir biçimde öğrenirler. Birden fazla duyuyu öğrenme sürecine katılır. Oyunların dinamik yapısı eğitime katılmış olur. Dolaşısıyla öğrenme sıkıcı olmaktan çıkar.	Öğrenenlere neşeli ve rahat bir ortam sağlar, sınıf içi çalışmalara da değişiklik getirir. Derse ilgi uyandırır. Güdüleyicidir. Etkin katılımı özendirir. Öğrenenler bizzat katıldıkları ve hoşlandıkları eylemlerden daha fazla tecrübe edinirler.

Dikkat Edilecek Noktalar

Toplantının hedefi açıklanmalı ve problem tanımlanmalıdır.
Süre belirlenmelidir.
Her türlü görüş, eleştirilmeden not edilmelidir.
Sonunda söylenenlerin analizi, eleştirisi, değerlendirilmesi yapılmalı ve çözüm yolu kararlaştırılmalıdır.

Dersle ilgili gösterilerin hedefleri belirlenmelidir.
Gösteri için yeterli araç gereç olmalıdır.
Gösteri için yeterli zaman ayrılmış olmalıdır.
Öğrenenlerin ilgisini çekebilmek için hedefler açık seçik ortaya konmalıdır. Ayrıca öğrenenler yapılan uygulamanın önemini ve niçin öğrendiklerini de anlamalıdır.

Öğrenenler drama etkinliğine ilgi duymalıdır.
Dramada rol alan öğrenenler rollerini ve sorunu iyi biçimde anlamış olmalıdırlar.
Dramada seyirci yoktur. Tüm grubun dramaya katılması esastır.
Dramada performanslar eleştirilmez. Esas olan süreçtir.
Drama hoşça vakit geçirmek için değil bir şeyler öğrenmek için oynanır. Bu nedenle drama sonunda *"tanımsal, duygusal, bilişsel, yaşantsal"* olmak üzere dört düzey için geliştirilecek sorularla grup tartışması yapılır.

Öğrenenlere rol dağıtırken dikkatli olunmalıdır.
Özellikle ilk uygulama için gönüllü ve başarılı öğrenenlerin rol almasına özen gösterilmelidir.
Rol yaparken doğal olunmalıdır.
Sahne iyi hazırlanmalıdır.
Genel bilgileri olmayan konularda öğrenenlerden rol yapmaları istenmemelidir.

Soru sorma tekniğine uygun sorular hazırlanmalıdır.
Soru önce bütün sınıfa sorulmalı, bir süre sonra cevap istenmelidir.
Cevaplar hep aynı öğrenenlerden istenmemelidir.
Öğrenenlere isimleriyle hitap edilerek cevap istenmelidir.
Sorular sık sık tekrarlanmamalıdır.
Öğrenenler soru sormaya cesaretlendirilmeli ve isteklendirilmelidir.

Eğitici tüm etkinlikler hakkında öğrenenlere bir ön bilgi vermelidir.
Grup üyeleri sürekli değiştirilerek, öğrenenlerin diğer kişilerle de teması sağlanmalıdır. Bu etkinliklerin uzunluğu 5-20 dakikayı geçmemelidir.
Bu etkinlikler esnasında eğitici dıştan bir gözlemci olarak sınıfta dolaşmalı ve gördüğü hataları ders bittikten sonra tartışmalıdır.
Tüm etkinlikler herkesin eşit katılımı ile yapılmalıdır.
Eğitici, etkinliğin sonunda amacına ulaşmak için farklı çalışmalar gerçekleştirmelidir.

Bütün öğrenenlerin rahatça anlayıp katılabilecekleri düzeyde basit, kolay ve gerçekten ilginç olmalıdır.
Oyunun kuralları sınıftaki herkesin katılımına izin verebilmelidir.
Oyunun belli bir amacı olmalıdır.
Oyunun kuralları açık seçik anlaşılmalıdır.

Kaynakça

Bu ders kitabı, T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü evlilik öncesi eğitim programlarında görev alacak eğitimcilere rehberlik etmek üzere hazırlanmıştır. Bir “ders kitabı” oluşu sebebiyle okuma ve yararlanma kolaylığı göz önünde bulundurulmuş, öz ve sade bir ders kitabı oluşturulmasına çaba gösterilmiş, amaçtan uzaklaştırıcı niteliklerden uzak durulmaya çalışılmıştır. Hazırlayanların sundukları bilgi, görüş ve yaklaşımlar, gerek kendi yetiştirmeleri ve eğitimleri sürecinde yararlandıkları kişi ve eserlere, gerekse kitabın hazırlanmasında başvurulmuş kaynaklara dayanmaktadır. Bu sebeple hazırlayanlar bu kitaba dolaylı katkıları bulunan kişi ve kaynakların her birine teşekkür ederler.

Ang, R. P. (2008). Dysfunctional parenting behaviors and parenting stress among mothers of aggressive boys. *Child & Family Behavior Therapy*, 30(4), 319-336.

Arcus, M. E., Schvanefeldt, J. D., & Moss, J. J. (1993). *Handbook of family life education: Volumes I and II*. <http://www.sagepub.com/booksProdDesc.nav?prodId=Book4236> adresinden 19 Haziran 2009 tarihinde edinilmiştir.

Aydoğmuş, K., Baltas, A. ve diğerleri. (1999). *Ana-baba okulu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Bakıcı, S. (2008). *Ceza hukuku özel hükümler*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (2006). *2006 aile yapısı araştırması*. <http://www.aile.gov.tr/tr/?Sayfa=Detay&Id=2006122862127> adresinden 06.07.2009 tarihinde edinilmiştir.

Baumrind, D. (1968). Authoritarian versus authoritative parental control. *Adolescence*, 3, 255-272.

Bransford, J. D., Brown, A. L., & Cocking, R. R. (Eds.). (1999). *How people learn: Brain, mind, experience, and school*. Washington: National Academy Press.

Çakmak, İ. (2005). *Hizmet tespit davaları*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Canel, A. N. (2007). *Ailede problem çözme, evlilik doyumu ve örnek bir grup çalışmasının sınanması*. Yayımlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Deater-Deckard, K., Dodge, K. A., Bates, J. E., & Pettit, G. S. (1998). Multiple risk factors in the development of externalizing behavior problems: Group and individual differences. *Development and Psychopathology*, 10, 469-493.

Doğru, O. (2004). *İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi içtihatları*. İstanbul: Legal Yayıncılık.

- Dural, M., Ögüz, T. ve Gümüş, M. A. (2008). *Aile hukuku*. Ankara: Yetkin Basım.
- Er, D. E. (2002). *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ışığında hukukumuzda sanık hakları*. Ankara: Yetkin Basım.
- Gençcan, Ö. U. (2002). *Soybağının kurulması, reddi-düzeltilmesi, itiraz davaları ve soybağının hükümleri*. Ankara: Yetkin Basım.
- Gençcan, Ö. U. (2008). *Miras hukuku*. Ankara: Yetkin Basım.
- Gözübüyük, A. Ş. (2007). *Açıklamalı Türk Anayasaları 1876, 1921, 1924, 1961, 1982: Yapılışları, özellikleri ve yapılan değişiklikler*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Kirby, J. S. (2005). *A study of the marital satisfaction levels of participants in a marriage education course*. Unpublished doctoral dissertation, Department of Educational Leadership and Counseling Department, University of Louisiana, Monroe.
- Koç, N. (2002). *Türk-İsviçre hukukunda nişanlanma sözleşmesi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını.
- Kuru, B. (2001). *Hukuk muhakemeleri usulü*. İstanbul: Demir Yayınevi.
- Larson, J. H. (2004). Innovations in marriage education: Introduction and challenges family relations, *Proquest Psychology Journals*, 53(5), 421-424.
- Lawrence, E., Eldridge, K., & Chirstensen, A. (1998). The enhancement of tradiational behavioral couples therapy: Consideration of individual factors and dyadic development. *Clinical Psychology Review*, 18(6), 745-764.
- McCubbin, H. I. (1990). Marital and family satisfaction. In D. H. Olson et al. (Eds.), *Families: What makes them work* (Rev. ed.). London: Sage Publications.
- Nazlı, S. (2000). *Aile danışması*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Noller, P., & Feeney, J. A. (2002). Communication, relationship concerns and satisfaction in early marriage. In H. T. Reis (Ed.), *Stability and change in relationships* (pp. 129-155). New York: Cambridge University Press.
- Orbuch, T. (1996). Marital quality over the life course. *Social Psychology Quarterly*, 59(2), 162-171.
- Özgüven, İ. E. (2000). *Evlilik ve aile terapisi*. Ankara: PDREM Yayınları.
- Özlü, T. (2003). *Hekiminizi nasıl alırdınız?* İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Parrott, L., & Parrott III, L. (1995). *Saving your marriage before it starts: Seven questions to ask before (and after) you marry*. Michigan: Zondervan Publishing.
- Pinter, R. (1991). *Eğitim psikolojisi*. (Çev: S. Akdeniz). İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları.

Risley, T., Clark, H. B., & Cataldo, M. F. (1976). Behavioral technology for the normal middle class family. In E. J. Mash (Ed.), *Behavior modification and families* (pp. 34-60). New York: Brunner/Mazel.

Sakado, K., Kuwabara, T., Sato, S., Uehara, T., Sakado, M., et al. (2000). The relationship between personality, dysfunctional parenting in childhood, and lifetime depression in a sample of employed Japanese adults. *Journal of Affective Disorders*, 60, 47-51.

Sarı, S. (2007). *Edinilmiş mallara katılma rejimi*. İstanbul: Beşir Kitabevi.

Segrin, C. (2004). *Family communication*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Ass.

Şen, E. (1999). *Özel hayatın gizliliği ve korunması*. İstanbul: Kazancı Hukuk Yayınevi.

Şimşek, A. (2008). *Sosyal güvenlik*. Ankara: Yaklaşım Yayıncılık.

Şıpka, Ş. (2004). *Aile konutuyla ilgili işlemlerde diğer eşin rızası*. İstanbul: Beta Basım Yayım.

Smith, R. L., & Stevens-Smith, P. (1992). *Basic techniques in marriage and family counseling and therapy: Eric digest*. Michigan: ERIC Clearinghouse on Counseling and Personnel Services Ann Arbor MI.

Snyder, D. K. (1997). *Marital satisfaction inventory, revised (MSI-R) manual*. Los Angeles: Western Psychological Services.

Stahmann, R. F., & Hiebert, W. J. (1997). *Premarital and remarital counseling: The professional's handbook*. San Francisco: Jossey-Bass A Wiley Company.

TÜİK ve ASAGEM (2006). *Aile yapısı araştırması*. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası.

Ülgen, G. (1997). *Eğitim psikolojisi*. İstanbul: Alkım Yayınevi.

Ünver, G. ve diğerleri. (2003). *Gelişim ve öğrenme*. (Ed: A. Ulusoy). Ankara: Anı Yayıncılık.

Uşan, M. F. (1994). *Çıraklık sözleşmesi*. Konya: Mimoza Yayınları.

Weiss, H. B. (1988). Family support and education programs: Working through ecological theories of human development. In H. B. Weiss & F. H. Jacobs (Eds.), *Evaluating family programs* (pp. 3-36). New York: Aldine de Gruyter.

Winton, P. J., Sloop, S., & Rodriguez, P. (1999). Parent education: A term whose time past. *Topics in Early Childhood Special Education*, 19(3), 157-161.

Yavuzer, H. (Ed.). (2009). *Evlilik okulu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yetik, N. (2007). *Nüfus, velayet, vesayet, nafaka*. Ankara: Bilge Yayınları.

—. (19 Mart 1954). Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi. *Resmi Gazete*, sayı: 8662.

A series of horizontal dotted lines for writing, spanning the width of the page.

Teşekkür ve İzinler

Bu ders kitabı ile içeriğindeki bilgiler, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü adına EDAM tarafından, titiz ve büyük bir çaba gösterilerek hazırlanan Aile Eğitim Programı yayınlarından alınmıştır. Uygulamaya yönelik bilgi vermek amacını taşımaktadır. Buna uygun şekilde, bu materyallerdeki bilgilerin amacı, profesyonel ve akademik bağlamda tavsiye veya hizmet sunmak değildir. Bu ders kitabı ile içeriğindeki bilgiler, oldukları şekliyle sunulmaktadır ve Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile EDAM, bunlarla ilgili sarih veya zımni bir beyan ve garantiye bulunmamaktadır. Yukarıdakileri sınırlamaksızın, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve EDAM, söz konusu materyal ve içeriğindeki bilgilerin hata içermediğine veya belirli performans ve kalite kriterlerini karşıladığına dair bir güvence vermemektedir. Materyallerin ve içeriğindeki bilgilerin kullanılması sonucunda ortaya çıkabilecek her türlü risk okuyana ve kullanana aittir. Bu kullanımdan kaynaklanan her türlü zarara dair risk ve sorumluluk tamamen okuyan ve yararlanan tarafından üstlenilmektedir. Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve EDAM, söz konusu kullanımdan dolayı (ihmalîlik kaynaklı olanlar da dâhil olmak üzere) sözleşmeyle ilgili bir dava, kanunlar veya haksız fiilden doğan her türlü özel, dolaylı veya arızı zararlardan ve cezai tazminat-tan dolayı sorumlu tutulamaz.

Eserin hazırlanması sırasında fotoğraf ve çizimlerinin kullanılmasına izin veren aşağıdaki kişi ve kuruma teşekkür ederiz.

Fotolia.com: 6, ©Julia; 9, 48, ©kabiczech; 18, ©Rey Kamensky; ©34, puckillustrations; 36, ©Alain Vermeulen

Bilgi için: ▶ www.aile.gov.tr
▶ www.aep.gov.tr